

Es busca: entrenador/a per a equip femení. Recompensa: la satisfacció per la feina ben feta

Susanna Soler Prat

Col·laboradora del GEDE

Introducció

El futbol-sala femení va néixer a Catalunya farà uns 15 anys, sis anys després que la Federació Catalana de Futbol hagués creat el Comitè de futbol-sala. Els qui, en aquell moment, iniciaren la competició femenina des de l'àmbit federatiu van ser, entre altres, M. Teresa Andreu i Juan Villas-Segura. Durant els deu primers anys, en la competició femenina hi participaven uns 42 equips, dividits en tres divisions de 14. En un principi, durant els tres primers anys es va permetre que les jugadores de futbol a l'1 també poguessin jugar a futbol-sala, però no es va mantenir aquesta línia, de manera que es va sortir de la influència del joc de futbol de camp. Tot i així, hi ha alguns equips que han estat sempre en la competició, des del primer moment, com per exemple el Vilassar de Mar, el Vilanova, el Castelldefels, el Sabadell, el Mas Janer o el Navarces. Però des de fa uns 5 anys el futbol-sala femení ha pres una dinàmica de creixement sorprenent.

Actualment, a la província de Barcelona, hi ha 80 equips dividits en 5 divisions de 16, als que cal sumar els 21 equips que competeixen en la categoria de femení base i el Vilassar de Mar, que competeix a categoria nacional i que s'ha convertit en el primer equip català que hi accedeix.

De la resta de províncies no s'ha inscrit encara cap equip, però està en perspectiva d'iniciar un nou grup a la província de Girona amb 8 conjunts.

Tenim dades molt reveladores: en dues temporades, s'ha doblat el nombre d'equips de base; en quatre anys s'han creat tres grups de competició nous. Per fi un equip català ha trobat els recursos econòmics per participar a Divisió Nacional i hi ha accedit; i finalment la selecció catalana ha aconseguit estar entre les millors seleccions territorials aconseguint els Subcampionats d'Espanya de 1998 i 1999.

No ens queda cap dubte que el futbol-sala és una pràctica per la qual moltes noies se senten atretes. No podem oblidar el poder de captació del futbol i que, per jugar a futbol-sala, no es necessita reunir un nombre tan gran de jugadores, aspecte molt important a l'hora de parlar d'esport femení. Aquests fets i la poca iniciativa en els clubs per crear seccions femenines han fet que, aproximadament un 70% dels equips, hagin estat formats per les pròpies jugadores, sense tenir una secció masculina corresponent. Molts equips femenins treballen amb l'organització imprescindible i amb pocs recursos, sense una estructura al darrera que permeti resistir els canvis que es puguin anar donant.

A aquest increment quantitatiu, no l'acompanya un increment qualitatiu proporcionat. A més de la falta d'una estructura, com un club o una escola, només 5 o 6 equips de futbol-sala femení tenen un entrenador o entrenadora titulat, la immensa majoria d'equips no estan dirigits per un tècnic. Aquesta és, sens dubte, la gran assignatura pendent del futbol-sala i de l'esport femení en general. Caldria veure quina és la duració dels equips que s'han format i quin és l'índex d'abandonament de les jugadores: Si no hi ha un bon entrenador o entrenadora que es preocupi realment dels interessos de les noies i d'ensenyar i preparar les jugadores, és molt possible que la noia deixi de jugar a futbol, que no el trobi interessant. El futbol-sala femení, per sobre de tot, necessita entrenadors i/o entrenadores per fer també un salt qualitatiu, sinó, es quedarà en una línia mediocre.

Les primeres passes per fer aquest salt qualitatiu a Catalunya s'han fet des del treball a la selecció catalana. L'entrevista que us presentem en aquest article és un exemple que té com a objectiu despertar l'interès i motivar tots aquells tècnics, sigui de l'esport que sigui, a dirigir equips femenins. Creiem que aquest és un cas que s'hauria de donar molt més sovint.

Entrevista a Alfons Bertran, seleccionador català

Alfons Bertran té 38 anys, i des dels 16 anys ha estat vinculat al futbol-sala com a jugador i també com a entrenador en diferents equips. Just abans d'acabar la carrera de Ciències Empresarials va decidir deixar aquests estudis per començar els de l'INEF, essent actualment professor d'educació física en una escola d'Esplugues de Llobregat. A partir de la seva afeció al futbol-sala també es va involucrar a la Federació Catalana de Futbol-Sala, com a director de l'Escola d'Entrenadors i com a entrenador de la selecció catalana femenina durant les temporades 1996-1997 i 1997-1998. Reconeix que li encanta ensenyar i portar nens.

Ell és un exemple de molts d'aquells entrenadors que, havent dirigit sempre equips masculins, han portat un equip femení. Creiem que la seva experiència pot ajudar tots aquells que es trobin en les mateixes circumstàncies.

Què et va portar a dirigir la selecció catalana femenina de futbol-sala?

Va ser per una aposta personal. Molts podien ocupar el lloc, però des de la Federació es buscava algú de fora de l'ambient (d'aquest món) del futbol sala femení. A nosaltres, al David, el meu col·laborador i a mi, ens van donar a triar l'equip aleví o el femení. Amb alevins ja havíem treballat en moltes ocasions i el David no va dubtar en escollir el femení. Era un projecte que ens representava un repte, ja que ens era totalment desconegut i ens oferia l'oportunitat d'investigar com la dona (un grup femení) funciona en alta competició.

Què en sàbies, aleshores, del futbol-sala femení a Catalunya?

Havia vist un Campionat d'Espanya a Vila-nova, però no m'havia preocupat mai. De fet, no m'havia fixat ni si existia o no una competició femenina de futbol-sala.

Quin procés vas seguir per a fer la selecció?

Selecció catalana de Futbol-Sala. Campionat d'Espanya Territorial 1997.

En primer lloc vam consultar els entrenadors inscrits a la Federació que estaven entrenant en equips femenins. Volíem saber els equips que hi havia, com estava organitzada la competició de base, si hi havia futur a la categoria nacional, etc... I finalment, evidentment, ens vam informar sobre les jugadores.

Un cop feta aquesta recollida d'informació vam passar a plantejar-nos quina podria ser la nostra aportació, amb el nostre propi estil, a partir de la nostra experiència portant grups femenins a l'escola en què estem treballant com a professors d'educació física i com a entrenadors d'equips masculins.

Aleshores es va planificar el treball com l'hauríem fet en qualsevol equip: es van realitzar quatre entrenaments per veure totes les jugadores preseleccionades, que eren unes 60, i un cop escollit el grup es va treballar de desembre a abril. Durant aquest temps vam dur a terme els entrenaments, partits de preparació i sessions de vídeo.

Aquesta planificació s'hauria dut a terme absolutament igual en el cas d'una selecció masculina absoluta, ja que en seleccions de base és diferent.

Quan vas començar a veure partits, no et vas desesperar o penedir d'haver triat el femení?

En veure els primers partits no em vaig desesperar, ni molt menys; al contrari, vaig voler conèixer tant les qui jugaven a segona divisió com les qui jugaven a primera. Vaig pensar que hi havia moltes possibilitats de treballar, hi havia prou "material", i es podia fer bon futbol-sala.

Havent vist la majoria d'equips i jugadores de primera i segona divisió de Catalunya, hi vas trobar grans mancances?

Falta més treball tàctic; les noies estan obligades a reclamar que se'ls donin recursos i solucions tàctiques per anar-se recidant i millorar. A nosaltres ens ha costat molt incorporar una defensa agressiva, potser per la inseguretat que generava, però en general es treballa molt poc l'aspecte ofensiu, fins i tot en els entrenaments.

És veritat que les noies som més "patoses" tècnicament?

És clar que la velocitat d'execució tècnica és més lenta, però aleshores el gest és més nítid, més pur.

Et vas fet un plantejament tècnic o tàctic diferent pel fet de ser un grup femení?

A nivell d'alta competició es pot treballar tàcticament igual, amb els mateixos plantejaments; no canvia res.

El que sí teníem molt clar és que la intensitat de treball és inferior, no en qualitat sinó en ritme. Però això no vol dir que s'hagi de baixar molt el ritme del joc, ni creure que en equips femenins no es pot treballar a tota la pista o que hi ha opcions tàctiques que per falta de condició física no es poden realitzar. Amb un treball adequat et pots proposar els objectius de joc que vulguis.

La selecció va jugar alguns partits contra equips masculins, això vol dir que estàs d'acord amb la competició mixta?

No, no. Els partits contra equips masculins tenien uns objectius determinats molt clars: el rendiment físic i psíquic. No preteníem fer un treball tècnic ni tàctic, sinó que volíem que l'equip s'acostumés a patir, ja que així és difícil que et guanyin i adoptes un esperit guanyador.

En aquesta categoria competir amb nois és un mitjà d'entrenament, no té sentit una competició mixta formal.

Durant tota la fase de preparació i en el moment de la competició, què et va ressaltar més d'un conjunt femení?

La noia és més seriosa; si li marques uns passos és difícil que deixi de treballar-hi. El nois, en canvi, són més "passotes".

Es va realitzar un treball molt correcte, més del que podíem creure. I havent treballat amb un col·lectiu amb èxits, sense conèixer el què hagués significat un fracàs, també vam poder observar que la noia deixa veure més el què sent.

Com creus que es pot despertar l'interès per l'esport femení en general, i en concret, pel futbol-sala?

Amb els èxits de les seleccions, que són el vaixell insígnia de qualsevol esport. És evident, però, que els entrenadors han d'assumir la seva responsabilitat. Si s'entrena l'equip femení perquè no n'hi ha cap més, sense ganes, les jugadores no en trauran res de bo, i el futbol-sala femení tampoc. La tecnificació dels responsables dels equips, dedicar-s'hi amb ganes, pot afavorir que l'esport femení generi més interès.

Què li diries a un entrenador que sempre ha portat equips masculins i que ara ha agafat un equip femení?

Doncs que és molt important que les jugadores tinguin solucions tàctiques per aplicar. Que treballi amb paciència, sense tibar tant la corda com perquè la corda es trenqui. S'ha d'estar pendent de cada jugadora i portar-la al seu cent per cent.

Haurà de tenir present que no podrà estar a dins del vestuari amb l'equip, i aleshores, haurà de treballar alguns aspectes psicològics de manera diferent; buscar altres recursos.

També és important tenir cura d'alguns detalls, en el llenguatge, per exemple. Si es fa un esforç per utilitzar en femení termes que habitualment són masculins, els demostres que estàs per elles, i guanyes més confiança.

Així doncs, una entrenadora podria ser millor que un entrenador per a un equip femení?

Crec que són més importants els coneixements del qui dirigeix el conjunt, i no si és home o si és dona.

I parlant de coneixements, creus que la formació a l'INEF és suficient i adequada per portar de forma correcte un equip femení?

Realment tampoc hi ha tantes diferències, un bon professional ja ha de tenir en compte les característiques del grup amb què està treballant.

Si uns pares et pregunten si la seva filla pot jugar a futbol, què respondries?

Cada vegada n'hi ha menys de pares així. Però està clar que és un esport que no fa mal i en el qual una noia també pot arribar a jugar a un nivell alt.